

Lærervejledning til “Presset ungdom” – udarbejdet af Caroline Borgen Thomsen & Emily Sofie Rosenmeier.

Baggrund for forløbet

Forløbet “Presset ungdom” strækker sig over 6 uger, alt afhængigt af hvor mange dansklektioner man har i ugen. Vi har afprøvet det i både 7. og 8. klasse. Det kan også bruges i 9. klasse, men husk at justere fælles mål, så det passer til efter 9. klassetrin.

Forløbet som vi præsenterer nedenunder, afprøvede vi i vores tredje praktik, hvor vi blandt andet skulle undervise i dansk i en 8. klasse. På forhånd var vi blevet informeret om, at klassen ikke var aktivt deltagende i undervisningen, de rakte ikke hånden op, når man samlede op i plenum, og var mere eller mindre passive. Samtidig var det en klasse, hvor deres relationer til hinanden var udfordret, og hvor fællesskabet var ikke-eksisterende. På baggrund af dette valgte vi at udarbejde et forløb, som har fokus på de forventninger, krav og relationer som ungdommen indebærer. Formålet var blandt andet at tydeliggøre og italesætte de problematikker, der var i klassen. Til dette har vi anvendt forløbet “Unge under pres” fra Gyldendal som inspiration – her har vi arbejdet med to af Mette Vedsøs noveller, “Under pres(sure)” og “Nye udfordringer” fra novellesamlingen “To minutter i dommedag”.

Det vigtige for planlægningen og valg af aktiviteterne var, at eleverne skulle arbejde sig hen mod et færdigt produkt, med henblik på at fremme elevernes mundtlige deltagelse i klassen. Overordnet har vi gjort brug af aktiviteterne inde fra forløbet og der hvor vi har vurderet, at aktiviteterne ikke lagde op til samarbejde, mundtlig deltagelse og et færdigt produkt, har vi tilføjet følgende: **“løvens hule”, booktrailer, dokumentaren “presset ungdom”, brevkasse, 3 gode råd, åben dialog og “ordskyen”.**

Målet for forløbet var blandt andet, at eleverne skulle deltage aktivt i undervisningen samtidig med, at de skulle lære at samarbejde med hinanden. Derfor har vi forsøgt at få aktiviteterne til at afspejle disse tanker. I langt størstedelen af aktiviteterne har vi gjort brug af Cooperative Learning, herunder strukturen “rollelæsning”.

På den måde sikrede vi os, at alle kom til orde i gruppearbejdet på baggrund af deres respektive roller. Samtidig bidrog det til en vis sikkerhed, fordi de ikke stod alene med svaret. Her er det vigtigt at påpege, at når vi samler op på eventuelle svar, så foregår det i aktiviteter med hele klassen, eksempelvis i en dobbeltcirkel og ikke “læreren spørger, eleverne svarer”.

Det er værd at fremhæve, at i slutningen af forløbet, deltog langt størstedelen af klassen aktivt i undervisningen, modsat tidligere – også de elever, som “normalt” ikke siger noget.

Forløbet

Fag: Dansk (kan perspektiveres til samfundsfag)

Klassetrin: 7.–9. klasse

Varighed: 14-16 lektioner (kan udvides)

Tema: Presset ungdom – litteratur, trivsel og samfundsperspektiver

Aktiviteter: Grib litteraturen! 50 litteraturdydaktiske greb af *Ayoe Quist Henkel, Jan Frydensbjerg, Ulla Maria Michaelsen, Anja Christina Houlinde Simonsen og Janne Terese Jakobsen*

Link til Gyldendal: <https://dansk.gyldendal.dk/forloeb/temaer/unge-under-pres>

Formål med forløbet

- At eleverne arbejder undersøgende med noveller om ungdomsliv under pres.
- At udvikle elevernes kompetencer inden for **undersøgelse, fortolkning og perspektivering** af tekster (Fælles Mål).
- At styrke elevernes refleksion over egne og andres erfaringer med ungdomsliv, valg og forventningspres.
- At træne elevernes formidling gennem kreative produktioner (bookstagram, booktrailer, brevkasse, pitch).

Forløbsoversigt

1. Intro til temaet "ungdom"

- Aktivitet: ordsky om, hvad ungdom er for eleverne.
 - i. *(Ungdom kan være et svært ord at definere - her kunne man med fordel finde et billede, et citat eller læse noget højt fra novellen, således eleverne kan danne associationer til ordet "Ungdom")*
- Formål: aktivere forforståelse, skabe nysgerrighed.

2. Novelle 1: "Under pres(sure)"

- Før-læsning: Gæt på handling ud fra titel.
- Under læsning: "Læs og mærk" + "Læs og følg spor" (personkarakteristik, billedsprog).
- Efter læsning: Diskussion af situation/dilemma, budskab og egne erfaringer.
- Kreativ produktion: **Bookstagram** → fælles fremlæggelser.
- Aktivitet: "Løvens hule"-pitch (20 sek. salgstale) → omhandlende hvorfor man skal læse novellen. Det kan være eleverne forestiller sig, at de skal pitche den til parallelklassen.

3. Novelle 2: "Nye udfordringer" (Mette Vedsø)

- Før-læsning: snak om titel, forventninger.
- Under læsning: Sporarbejde i grupper (fokus på Anne og morens rolle).
- Efter læsning: Flashbacks analyseres ("barndommen som en maggiterning").
- Fortolkning: Hvad vil forfatteren? Hvad siger novellen om ungdom og pres?
- Kreativ produktion: **Booktrailer** (grupper). → Udførelsen er beskrevet på PowerPoint.

4. Brevkasse

- Eleverne introduceres til hvad en brevkasse er. De ser et eksempel fra fortvivlede Fie → dernæst skal de skrive et svar til fortvivlede Fie. Efterfulgt af brevkassens svar til dilemmaet.
- Eleverne skriver breve til brevkassen ud fra novellen "Nye udfordringer" i rollen som hovedperson (fx Anne).
- Klasserne svarer hinandens breve med respektfuld og opmuntrende tone.

5. Dokumentar: "Presset ungdom"

- Aktivitet: Sammenlign dokumentarens syn på ungdom med novellernes.
- Aktivitet: Åben dialog
 - I dokumentaren forløber der sig en åben dialog, hvor eleverne skal tage stilling til åbne spørgsmål. Dette vil vi forsøge at gøre med eleverne, så de bliver bevidste omkring emnet "Presset ungdom" og at man skaber et fælles tredje for eleverne.
 - Stil nogle åbne spørgsmål, hvor eleverne holdholsvis kan gå til højre (ja) og venstre (nej) - Når eleverne har valgt side, kan man spørge åbent ud til dem "Er der nogle af jer, som kunne tænke jer, at sige hvorfor I netop står der hvor I gør?".

Spørgsmål:

1. Føler du dig presset af samfundets forventninger?
 2. Har du nogensinde følt dig presset af dine venner?
 3. Har du nogensinde følt dig presset med skole?
 4. Føler du, at der bliver sat for høje krav til dig i skolen?
 5. Føler du, at der er en perfektionskultur i samfundet?
- Diskussion: Genkendelighed, kønspektiver (hvorfor kun piger?), eget syn på ungdom.

6. Afslutning

- Aktivitet: "Tre gode råd" → Eleverne formulerer konkrete råd til unge, der føler sig presset - opsamling i plenum.
- Opsamling: Tilbageblik på fælles mål (undersøgelse, fortolkning, perspektivering).

Differentiering

- **Støttestrategier:** læsevejledning, ordlister, stilladserende spørgsmål.
- **Udvidelse:** Lade eleverne perspektivere til samfundsdebatter (fx uddannelsespres, sociale medier, præstationskultur).
- **Produktvalg:** bogstagram/booktrailer kan laves digitalt eller analogt.

Klasseledelse og struktur

- Skab tydelige rammer for gruppearbejde (fx roller: læser, notattager, ordstyrer).
- Sørg for opsamling i plenum efter hver tekstaktivitet, så alle elever får et fælles udgangspunkt (man kunne med fordel lave en dobbeltcirkel, hvor inderkredsen præsenterer og yderkredsen lytter – derefter bytter man).
- Vær opmærksom på, at temaet kan vække personlige erfaringer → lav klare aftaler for samtaletone og respekt.

Evaluering

- **Formativ evaluering:** Undervejs i fremlæggelser, pitches, gruppediskussioner.
- **Summativ evaluering:** Eleverne afleverer bogstagram, booktrailer eller brevkasseindlæg.
- **Refleksion:** Afslutningsvis skriver hver elev en kort tekst: *“Hvad har jeg lært om unge under pres – og om mig selv?”*